

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref
2026/5516

Vår ref
26/1902-

Dato
27. april 2026

Representantforslag 263 S (2025–2026) om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager

Jeg viser til brev av 10. april fra Utdannings- og forskningskomiteen hvor komiteen ber om uttalelse til representantforslag 263 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager. Forslaget berører både forsknings- og høyere utdanningsministerens og kunnskapsministerens ansvarsområder. Det er jeg som svarer på vegne av oss begge.

Jeg kommenterer forslaget fem punkter:

1. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide ordningen for sletting av studielån for grunnskolelærere for trinn 1–7 til også å gjelde for nyutdannede barnehagelærere.*

Kostnaden av en ny gjeldssletteordning for barnehagelærere vil avhenge av valgt innretning og tidspunkt for innføring. Dersom en slik ordning i størst mulig grad speiler den eksisterende ordningen for kvalifiserte lærere, med vilkår om fullført utdanning på normert tid, tre år arbeid i sektoren etter endt utdanning, der sletting gis som en engangshendelse på 106 000 kroner, er det tidligere blitt anslått en varig kostnad på om lag 140 mill. kroner i året. I beregningen er det lagt grunn et anslag på at 1 550 personer fullfører barnehagestudiet på normert tid og videre at rundt 1 300 av disse er kvalifisert og søker om å få slettet utdanningsgjeld. Antallet kvalifiserte søkere vil variere fra år til år og vil påvirke kostnaden ved ordningen. Innføringstidspunkt, som avhenger av hvorvidt ordningen skal gjelde for de som alt har fullført utdanningen, eller kun for nye studenter, vil også kunne påvirke drifts- og utviklingskostnader som vil komme i tillegg til kostnadene av slettingen.

Regjeringen med budsjettpartnere har siden 2021 gjennomført kraftige grep for å gjøre det mer attraktivt å ta – og fullføre – utdanning. Basislånet i Lånecassen er i perioden styrket med 44 000 kroner fra kommende studieår, og barnestipendiet har blitt styrket i flere omganger, senest i statsbudsjettet for 2026 med 10 pst. for første barn.

I dag gis gjeldsslette til fullført lærerutdanning/lærerspesialisering. Regjeringen har oppnevnt et utvalg som i 2027 skal levere en NOU om studiestøtten, herunder en vurdering av om og i så fall hvordan studiestøtten kan bidra til å stimulere til særlige utdanninger og yrker.

2. *Stortinget ber regjeringen iverksette en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager.*

Barnehagen skal være et godt sted å være for barna, og en attraktiv arbeidsplass for de ansatte. Tilstrekkelig antall ansatte og god kompetanse er helt grunnleggende for å kunne ivareta barnas behov for trygghet, omsorg, lek og læring. Regjeringen er opptatt av å sikre bedre og en mer stabil bemanning i barnehagene. Regjeringen har sammen med samarbeidspartiene på Stortinget bevilget betydelige midler som skal bedre rammevilkårene for de som jobber i barnehage og for barna. Regjeringen bruker i 2026 mer enn 1,8 mrd. utover det som er lagt til grunn gjennom normene. I statsbudsjettet for 2025 ble 800 millioner kroner av veksten i kommunenes frie inntekter begrunnet med behovet for økt bemanning i barnehage. Disse midlene er videreført i 2026. I budsjettforliket ble det enighet om å utvide ordningen med toppet bemanning med 600 millioner kroner, slik at det til sammen blir 800 millioner kroner i øremerket tilskudd til toppet bemanning i barnehagene i 2026. Tilskuddsordningen til økt pedagogtetthet og grunnbemanning i levekårsutsatte områder videreføres med 216,6 millioner kroner i 2026. Barnehagen finansieres i hovedsak gjennom de frie inntektene til kommunene og foreldrebetaling. Det er viktig at kommunene har økonomisk handlingsrom til å gi et godt tilbud til sine innbyggere. Derfor styrket regjeringen sammen med samarbeidspartiene på Stortinget, kommunesektorens frie inntekter med rundt 15 milliarder i 2025, og videre med over 8 milliarder kroner i 2026. Regjeringen vil understreke at det viktig at kommunene også prioriterer barnehagene.

Med ny veileder om bemanning har vi tydeliggjort ansvaret barnehageeiere har for å sørge for at det er nok ansatte til stede sammen med barna, gjennom hele barnehagedagen. Hovedformålet med veilederen er å bidra til presisering og økt bevissthet om hva bemanningsregelverket faktisk krever. Veilederen er blant annet tydelig på at kravet om tilstrekkelig bemanning gjelder til enhver tid - uavhengig av hvor mange ansatte som av ulike årsaker er fraværende, og i hele barnehagens åpningstid.

Jeg er kjent med at mange barnehager opplever utfordringer med bemanning og sykefravær. Der det er høyt sykefravær må eiere og barnehagene legge inn særlig innsats og jobbe aktivt med arbeidsmiljø og med å få ned sykefraværet og arbeidspress for de ansatte. Vi vet at flere barnehager har lyktes med å redusere sykefraværet gjennom å delta i IA bransjeprogram for barnehage. Se utdypende kommentar under forslag 5 om IA bransjeprogram.

Vi har et regelverk med tydelige krav om tilstrekkelig bemanning, og har gjennom normer sikret et minstekrav til antall ansatte og til kompetanse. Bemanningsnormen og pedagognormen legger samlet sett godt til rette for at barnehagene skal gi gode pedagogiske tilbud.

Regjeringen har også økt plassene til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) betraktelig. Fra høsten får nærmere 500 barne- og ungdomsarbeidere og assistenter mulighet til å utdanne seg som barnehagelærere mens de er i jobb. Det er en økning fra 341 studenter som fikk studieplass i fjor, og en femdobling fra 2023. Vi oppretter også en tilskuddsordning som gir barnehageeiere midler til å tilrettelegge for at ansatte skal kunne delta på ABLU eller annen deltidsbarnehagelærerutdanning i kombinasjon med jobb.

Oppsummert har regjeringen gjennomført en rekke pågående tiltak med mål om å sikre bedre bemanning og økt kompetanse. Arbeidsgruppen for gratis barnehage leverer endelig rapport i mai 2026. Rapporten vil være et bidrag til kunnskapsgrunnlaget for det videre arbeidet. Jeg vil til slutt minne om at det er bemanningsutfordringer i flere sektorer samtidig. Norge vil ha utfordringer med arbeidskraft, og derfor er det nødvendig å tenke klokt om organisering av de ressursene og midlene vi har i barnehagene. Jeg mener at det ikke er behov for å iverksette en opptrappingsplan for å sikre en forutsigbar og langsiktig styrking av grunnbemanningen i norske barnehager. Regjeringen er opptatt av å fortsette dialogen med sektoren om bemanningssituasjonen og hvordan vi kan sikre nok ansatte.

- 3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere karriereveier og mulighet til spesialisering innad i barnehagesektoren, som en barnehagelærerspesialist ordning.* Regjeringen har nylig innført [et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling for lærere og andre ansatte i barnehage og skole](#). Systemet inneholder ulike tiltak som skal bidra til å kompetanseutvikling for barnehagelærere og andre ansatte i barnehagen. Spesialiserte roller og funksjoner (tidligere kalt lærerspesialist) kan være et viktig bidrag i å styrke kvalitetsarbeidet og det profesjonelle læringsfellesskapet innenfor et fag eller arbeidsområde i en barnehage. Det er også viktig for å kunne gi barnehagelærere utviklingsmuligheter og å gjøre barnehagen til en attraktiv arbeidsplass. I arbeidet med å utvikle det helhetlige systemet har Kunnskapsdepartementet jobbet sammen med partene om å utvikle veiledende rammer for spesialiserte funksjoner og roller, men har foreløpig ikke

kommet fram til noe alle kan stille seg bak. Mange av problemstillingene i arbeidet hører hjemme hos partene, og det er derfor en forutsetning at arbeidet er partsforandret. Selv om vi ikke har en nasjonal ordning for dette i dag, er det mange barnehageeiere som har lagt til rette for denne typen spesialiserte stillinger og funksjoner lokalt.

4. *Stortinget ber regjeringen iverksette en ny handlingsplan for å øke andelen menn i barnehagen.*

Regjeringen jobber for å rekruttere og beholde menn i barnehager, skoler og lærerutdanningene. Å øke andelen menn i barnehagen er allerede forankret i strategiene *Flere lærere i barnehage og skole*, *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030* og *Barnehagen for en ny tid* *Nasjonal barnehagestrategi mot 2030*. Nasjonalt prosjekt for lærerrekruttering som er en viktig del av innsatsen, har blant annet som mål å få flere menn til å velge lærerutdanningene. Regjeringen er også i gang med å utarbeide en melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer. Barnehagen skal gjenspeile samfunnet, og mangfold i personalgruppen er et viktig bidrag til dette.

Undersøkelser viser at gutter/menn som har hatt praksiserfaring i en barnehage har større sjanse for å velge utdanningen og bli barnehagelærere. Flere kommuner og barnehageeiere har derfor prosjekter hvor gutter i ungdomsskolen får erfaring i barnehagen som lekeressurser eller gjennom besøksdager. Eksempelvis har NHO Geneo satt i gang rekrutteringsinitiativet *Gutter og barnehage*. I arbeidet med å rekruttere menn til barnehageutdanning og barnehageyrket er kunnskap fra andre sektorer også viktig, som fra prosjektet *Gutter og helsefag*.

5. *Stortinget ber regjeringen sørge for at finansieringen av IA-bransjeprogram for barnehager blir styrket, slik at flere barnehager kan delta i program for å redusere sykefraværet*

Stortinget bevilget 10 millioner kroner til IA-bransjeprogram for barnehage i 2026. 74 pilotbarnehager deltok i en utprøvningsfase av prosess, verktøy og metoder mellom 2019 og 2024. Rundt 2000 barnehager har i tillegg brukt deler av programmet gjennom materiell og konferanser. Det er ikke økonomiske hindringer for at barnehager kan bruke IA bransjeprogram, men barnehagene må prioritere tid til arbeidsmiljøarbeid og involvere ansatte bredt. Barnehager som jobber systematisk med arbeidsmiljøet over tid forteller at de opplever mer nærvær blant de ansatte og bedre kvalitet på tilbudet til barna.

Jeg har tatt initiativ til et samarbeid mellom medlemmene i Nasjonalt forum for barnehagekvalitet om en felles innsats for å forbedre kapasiteten og kvaliteten i barnehagene. Arbeidet er en oppfølging og konkretisering av strategien *Barnehage for en ny tid* og *Flere lærere i barnehage og skole*, *Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030*. Samarbeidet kan blant annet handle om å bedre barnehageansattes arbeidsmiljø, redusere sykefraværet, prøve ut mer

hensiktsmessige organiseringsformer og bedre bruk av de ansattes kompetanse. Arbeidet kan bidra til å styrke barnehagenes systematiske arbeid med kvalitet, å sikre tilstrekkelig og kvalifisert bemanning og å gi de ansatte gode rammer for kompetanseutvikling. Dette skal føre til at de ansatte blir mer motivert for å bli i yrket, og at det blir bedre og mer attraktivt å jobbe i barnehagen. Å spre kunnskap om IA-bransjeprogram barnehage er en del av arbeidet.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur